

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Met schande bekleed

Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan

Johannes 19:24

Er staan in de lijdensgeschiedenis van de Heere Jezus gedeelten die ons meteen aanspreken en ontroeren. Maar soms toch ook van die voorvallen waar wij gemakkelijk overheen lezen, alsof het meer "kleinigheden" zijn. Misschien behoort daartoe ook wel de verdeling van Jezus' klederen. Maar is het dan toch niet opmerkelijk dat juist dit deel van Jezus' lijden door alle vier evangelisten wordt vermeld, terwijl bijvoorbeeld geen van hen al de zeven kruiswoorden meedeelt?

We moeten hier tussen de regels doorlezen. Het gaat hier om het feit, dat Jezus naakt uitgetogen aan het vloekhout heeft gehangen. Opnieuw een diepe vernedering voor de lijdende Zaligmaker. Nog maar kort geleden had Jezus Zelf Zijn klederen, althans Zijn opperkleed, afgelegd om de voeten van Zijn jongeren te wassen. Als Eén, die dient! Daarna, bij de bespottung door de soldaten voor Pilatus, hadden ze Hem ook van Zijn klederen ontdaan, om Hem een purperen mantel om te hangen: "Weest gegroet, Gij koning der Joden!" En nu hier aan het kruis. Voordat Hij gekruisigd werd hebben de soldaten Jezus Zijn kleren uitgetrokken. En Nu hangt Hij daar in al Zijn onteling en jammerlijkheid. En Hij moet het aanzien hoe de soldaten met Zijn kleding omgaan, terwijl Hij zo bitter lijdt. Over de kleren van de twee moordenaars wordt niet gesproken. Maar de vier soldaten die bij elk kruis de wacht hielden hebben Jezus' kleding onderling verdeeld, terwijl ze om Zijn kostbare opperkleed hebben geloot. Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan.

En Jezus hangt daar aan het vloekhout in al Zijn onteling en jammerlijkheid: naakt uitgetogen!

Maar dat niet alleen! Hij hangt daar ook in Zijn mateloze liefde. Hij hangt daar ook in Zijn plaatsbekledende overgave. Deze nieuwe schande, die men Hem aandoet, bewijst immers opnieuw dat Hij waarlijk de Christus is, de Beloofde der vaderen. En de evangelist Johannes haast zich als het ware om daarop onze aandacht te vestigen. Wat die soldaten doen, is de vervulling van de Schrift, van de oude profetie uit Psalm 22, die aangrijpende lijdenspsalm, waarin de Christus door Zijn Geest één van Zijn liefste kinderen heeft gebruikt om in bange omstandigheden iets uit te klagen van wat nu op Golgotha volle werkelijkheid is geworden.

Nee, het is niet alleen schande geweest, maar ook een nieuw bewijs dat Hij is de van God gegeven Zaligmaker, in en door Wien Gods vrede raad vervuld is. Ook van de ontklede Zaligmaker geldt het: *Moest* de Christus niet al deze dingen lijden en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan.

Terwijl Hij daar hangt aan het vloekhout, naakt, is Hij bezig voor Zijn kerk te weven de mantel der gerechtigheid, het kleed der heilichheid, het bruidskleed der heerlijkheid. Wanneer we Hem daar in Zijn naaktheid mogen zien hangen met het oog des geloofs, hoe beminnelek, hoe dierbaar wordt Hij ons dan!

Hij moest ontkleed worden opdat gevallen Adamskinderen bekleed en niet naakt zullen worden bevonden in de dag des gerichts.

In de staat der rechtheid, voor de zondeval, had de mens geen kleding nodig. En wanneer het "staat der rechtheid" was gebleven, wanneer de mens

niet had gezondigd, dan zouden we geen kleding, dan zouden we ook geen Zaligmaker nodig hebben. Dan zouden we als Gods beeldrager gebleven zijn zoals God ons geschapen had: volmaakt goed!

Maar de mens is gevallen door moedwillige ongehoorzaamheid. En toen werd zijn naaktheid zijn schande. "Ze werden gewaar dat zij naakt waren." En de vijgeboombladeren, waarvan ze zichzelf schorten maakten, konden hun schande voor God niet bedekken. En de HEERE God maakte voor Adam en zijn vrouw rokken van vellen, en toog ze hun aan.

Lezers van deze meditatie, nu zijn we door onze val in Adam van nature naakte zondaren, die voor God niet kunnen bestaan. Ook niet met zelfgemaakte schorten van vijgeboombladeren, van eigen vermeende deugden en godsdienstigheid.

De verheerlijkte Christus liet schrijven aan de gemeente van Laodicea: "Want gij zegt: ik ben rijk en verrijkt geworden, en heb geen dings gebrek; en gij weet niet, dat gij zijt ellendig, en jammerlijk, en arm, en blind, en naakt!"

Gij weet niet, dat gij naakt zijt!

Weten we het al? Werd onze naaktheid onze schande en onze schuld? Nog steeds niet? Luister dan verder naar wat de nu verheerlijkte Christus laat schrijven aan het lauwe Laodicea en aan ons allen: "Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt!" O, dit is zo'n vriendelijke, maar ook zo'n dringend-ernstige raad van de verheerlijkte Zaligmaker, die eens naakt-uitgekleed hing aan Golgotha's kruis.

Wie weet, wie weet in het geloof, dat hij naakt is en in zijn naaktheid niet voor God kan bestaan, die gaat heerlijkheid zien in de Man van smarten...

Nee, naar aardse maatstaf is aan de naakte Jezus niets aantrekkelijks. Maar laten we dan eens luisteren naar de taal des geloofs, zoals Lodenstein die eens vertolkte:

*Vermogend goud, dat om uw
glans geprezen
uw dienaars kluistert, en had
ook mij weleer
gevangen; mij zal na deez' tijd
veel meer
de naakte Jezus wezen.
'k En wens geen scepter noch
een groot gebaar
van macht, geen prachtig
kleed van Jezus, maar
de naakte Jezus zelve.*

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

In de afgelopen periode werd voor ons blad f 2.082,50 aan giften ontvangen

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar: Ds. A. van Heteren, Voordijk 247, 2992 AL Barendrecht, telefoon 0180-613069.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 0172-474202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn. Abonnementprijs f 10,- per jaar. Abonnementprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,60 per mm met een kolombreedte van 6 cm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op geluidscassette en/of in braille, groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

en voor de school in Dundas f 800,- van het Comité Winteravondlezingen uit Urk.

Vijf nieuwe abonnees konden worden ingeboekt.

Zowel voor de ontvangen giften als voor de opgaven van abonnees onze hartelijke dank.

Adm. Bewaar het Pand; A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn. Telefoon: 0172-474202. Postbank: 704350.

Van de redactie

Inhoud

Er is een verslag opgenomen van de bevestiging en intrede van Ds. H. van der Ham te Meerkerk als predikant onder de varenden. De Heere gedenke hem en zijn gezin in al de veranderingen die komen gaan en stelde de arbeid van Ds. Van der Ham tot rijke zegen voor de varenden. Ds. D. Slagboom schrijft een behartenswaardig artikel naar aanleiding van het boek van dr. Den Heyer getiteld: "Verzoening.. Bijbelse notities bij een omstreden thema". Opnieuw een aflevering uit de serie "Gods heerlijke deugden" van Ds. K. Hoefnagel.

Rotterdam-West

D.V. 20 maart zal Ds. W. van Sorge bevestigd worden als predikant van de

gemeente van Rotterdam-West. Bevestiging Ds. A.G. Boogaard van Schiedam. In dezelfde dienst, die om 19.30 uur aanvangt, zal de intrede plaatsvinden. Plaats van samenkomst: Het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk, Coloniastraat 25, Rotterdam. We wensen Ds. Van Sorge en de zijnen een goede tijd toe in Rotterdam. Stel de Heere zijn arbeid tot rijke zegen.

Ontmoetingsdag

Deze zal gehouden worden D.V. zaterdag 5 april in het kerkgebouw van Sliedrecht-Bethel. 's Morgens spreken Ds. M. Vlietstra en Ds. J.P. Boiten. Aanvang 10.30 uur.

's Middags Drs. G.J. van Capellen, Ds. P. den Butter en sluiting door Ds. M.C. Tanis. Aanvang 14.00 uur. We hopen dat er velen zullen komen uit alle delen van het land.

Naast het Woord Gods dat mag klinken is er ruimschoots gelegenheid elkaar te ontmoeten en met elkaar te spreken. De Heere geve een gezegende dag.

Goede Vrijdag en Pasen

Nu we dit schrijven bevinden we ons nog in de lijdentijd. Maar Goede Vrijdag en Pasen komen naderbij. De Heere geve de rijke betekenis van deze heilsfeiten te verstaan en te beleven.

AvH.

"Verzoening... Bijbelse notities bij een omstreden thema

Lijden en verzoening

Het is goed, dat onder ons de lijdensprediking nog in ere is. We hebben het ook dit jaar weer kunnen merken en hopen dat er nog een enkele keer naar te luisteren. Meestal wordt er dan gepreekt over één van de momenten van Christus' lijden ons in de evangeliën geopenbaard. Soms wordt een tekst belicht uit het Oude Testament, die profetisch van Zijn vernedering spreekt of ook wel een verklarende tekst uit de brieven van de apostelen. Het is dan telkens niet te doen om een nevenfiguur maar om de lijdende Christus Zelf, zoals Hij de weg van het lijden heeft willen gaan terwille van de Zijnen.

Wat dat lijden betekent is niet zo gemakkelijk te omschrijven. We staan in dat lijden voor een verborgenheid, die de natuurlijke mens niet verstaat. Het

verduisterd verstand kan het niet ontleden, wat het de Heere Jezus gekost heeft om een weg te banen voor arme zondaren. Zelfs voor het levend geloof blijft het een geheim, waarvan de diepte niet doorgrond wordt. Niettemin wordt dat geheim wel gekend door Woord en Geest. Gods Woord openbaart de betekenis van de lijdende Christus. We horen ervan in de lijdensgeschiedenis. Het wordt nader verklaard. De Heilige Geest maakt er plaats voor in de harten van zondaren, ontdekkend en onderwijzend.

Hij geeft licht in de lijdensgangen van Christus en verklaart Zijn betekenis vanuit Gods Woord.

De betekenis van Christus' lijden mogen we niet vanuit de mens verklaren, vanuit zijn behoefte of vanuit zijn verwachten. Het kan alleen vanuit God

verklaard worden. "Het behaagde de Héere Hem te verbrijzelen" (Jesaja 53:10). Niettemin was Christus in Zijn lijden van het begin tot het eind verbonden aan de Zijnen. Gericht op de eer van Zijn Vader was het Hem te doen om de zaligheid van dat volk. In het middelpunt staat naar Bijbels getuigenis de verzoening van de schuld voor de Zijnen. Het kan alleen door voldoening aan het recht van God. We kunnen hier spreken van het hoofdaspect in het lijden van Christus. Er zijn andere aspecten, maar die zijn niet te denken zonder de kern: Hij heeft geleden in plaats van de Zijnen om zo verloren zondaren rechtens met God te verzoenen.

Schrift en belijdenis

We hebben hier geen aanhangsel van het belijden. Héél de Schrift spreekt hierin mee. We lezen ervan in de offerdienst van het Oude Testament, in Jesaja 53. Het gaat trouwens als een lijn door heel het Oude Testament, vanaf de diepe val en de belofte van Christus' komst. Spreekt het Avondmaalsformulier er niet van, dat de "Heere Jezus Christus (naar luid der beloften, die aan de voorvaders in het Oude Testament van het begin af geschied zijn)... de toorn Gods... voor ons gedragen heeft..."? Inderdaad: naar luid der beloften! Het Nieuwe Testament getuigt er heel direct van. We noemen maar enkele teksten: Marcus 10:45: "Want ook de Zoon des mensen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen" en Galaten 3:13: "Christus heeft ons verlost van de vloek der Wet; een vloek geworden zijnde voor ons..." We horen het doorklinken in de belijdenis.

In de Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 21: "Wij geloven, dat Jezus Christus...Zichzelf in onze naam voor Zijn Vader gesteld heeft om Zijn toorn te stillen met volle genoegdoening, Zich Zelf opofferende aan het hout des kruises en vergietende Zijn dierbaar bloed tot reiniging onzer zonden..." In de Heidelbergse Catechismus in Zondag 15: "Dat Hij... de toorn Gods tegen de zonde des gansen menselijk geslachts gedragen heeft, opdat Hij met Zijn lijden als met het enig zoenoffer... van de eeuwige verdoemenis verlosse..." (antwoord 37).

De Dordtse Leerregels in hoofdstuk 2 art. 2: "Maar alzo wij zelf niet kunnen genoegdoen en ons van de toorn Gods bevrijden, zo heeft God... Zijn enigge-

boren Zoon ons tot een borg gegeven, Die... voor ons of in onze plaats, zonde en vervloeking aan het kruis is geworden".

Een omstreden thema?

Er is veel strijd vandaag over de betekenis van Christus' lijden. Dat is geen wonder, want we zijn van uit onszelf vijanden van de kern: verzoening door voldoening. In hoofdzaak om twee redenen: we verweren ons tegen Gods eis van voldoening en we menen zelf nog wel te kunnen voldoen. In ieder geval blijkt het, dat de belijdenis van het verzoenend lijden niet naar de mens is! Kort geleden verscheen er een boek, dat tot titel heeft: "Verzoening... Bijbelse notities bij een omstreden thema". Het is geschreven door dr. Den Heyer, professor aan de Theologische Universiteit van de Gereformeerde Kerken te Kampen. De naam van die kerken zou het doen veronderstellen dat er over verzoening gesproken zou worden in de zin van het Bijbels belijden. Dát is tenminste "gereformeerd" in de echte zin. En de plaats, waar deze professor onderwijst, zou ook aan het Bijbels belijden doen denken. Immers aan deze universiteit is in het verleden menig woord ten goede van het schriftuurlijk belijden over de verzoening gesproken of geschreven. Helaas moeten we zeggen, dat het in dit boek niet gebeurt! Het komt gelijk al uit in de titel, waarin de verzoening een "omstreden" thema wordt genoemd. Dat zegt iemand niet, die van harte gelooft, dat Christus geleden en gestorven is tot verzoening van zonden. Het blijkt ook duidelijk uit het boek zélf, dat we hier te doen hebben met een instelling die lijnrecht daartegen ingaat.

Dr. Den Heyer is vanuit de voorstelling van de "historische Jezus" gekomen tot een andere beoordeling van de leer der verzoening. Volgens hem vinden we die niet terug in de Bijbel.

De Bijbel komt niet met een afgeronde leer over de verzoening. De Evangelisten en apostelen zochten naar de betekenis van het lijden en sterven van Christus. Ze geven verschillende antwoorden, die elkaar soms tegenspreken. Er is een "verwarrende wirwar van visies en meningen".

De evangelisten Mattheüs, Marcus en Lucas geven het verhaal van het leven en sterven van Jezus, volgens deze schrijver. Deze beschrijving laat Hem zien als een "bijzonder mens op zoek naar mensen in nood; een mens naar Gods hart, die vijandschap opriep en

uiteindelijk aan het kruis moest sterven". Hij is de lijdende rechtvaardige, die de weg wijst en een voorbeeld is voor allen, die in deze wereld verdrukt worden.

In het evangelie van Johannes gaat het om de vleeswording van het Woord. De menswording heft de vervreemding op tussen God en de mens. Het kruis is bij Johannes niet anders dan de kroon op de menswording. Zo ziet de schrijver het. Van verzoening van de zonden zou geen sprake zijn. En het bekende woord: "zie het Lam Gods, Dat de zonden der wereld wegneemt" heeft geen betekenis voor de verzoeningsgedachte. Daar wordt het beeld opgeroepen van de lijdende rechtvaardige. Hij verschaft heil. Hij wijst de gelovige de weg, hoe hij moet handelen en leven.

Alleen in de brieven van Paulus wordt meer ingegaan op het lijden en sterven van Christus in plaats van zondaren. Niettemin zou Paulus zich volgens de schrijver totaal niet kunnen vinden in wat onze belijdenis daarvan zegt. We moeten er rekening mee houden dat Paulus spreekt in beelden bijv. als hij het heeft over het "gekocht zijn". Hij gebruikte het beeld, maar beschreef de werkelijkheid niet!

Gekozen voor de ontkenning

De schrijver van dit boekje zegt, dat de veelkleurigheid van de Bijbel ten aanzien van de waardering van het lijden en sterven van Christus eigenlijk een voordeel is. Dat kan volgens hem de mens van vandaag inspireren om de weg der verzoening te gaan. Daartoe heeft Jezus geleefd en is Hij gestorven om het uitzicht dáárop te geven. Temidden van alles is het duidelijk, dat hij meent: de voorstelling van de leer, zoals wij die kennen in onze belijdenis, wordt niet of nauwelijks in de Bijbel gevonden. Het blijft ook niet verborgen, dat deze professor tégen die belijdenis gekant is. Ieder zal dit onderschrijven, die dit boek eerlijk leest. Het is verdrietig dit zo te moeten zeggen. Het gaat hier echter om een centrale waarheid: de verzoening door het bloed van Christus. Het raakt de eer van Hem, Die Zijn bloed gegeven heeft voor in zichzelf verloren zondaren. Wie die eer op het hart gebonden is, kan daarvan niet zwijgen en zal tegen allen inspreken, die dat bloed miskennen.

Hoe moet het aan het hart gaan van allen, die de kracht van dat bloed voor eigen leven hebben nodig gekregen en door een waar geloof mogen weten

van Gods vergevende genade. Het moet ook opvallen hoe in dit boek gesproken wordt over de instellingswoorden van het Avondmaal. Ik denk dan aan die bij de beker: "En Hij zeide tot hen: dat is Mijn bloed, het bloed des Nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt".

Hoe wordt het hier verklaard? De mogelijkheid wordt uitgesproken dat het bij de woorden "voor velen vergoten", gaat om een latere toevoeging van de vroeg-christelijke gemeente. Deze woorden zouden ook niet spreken van het offer, dat Hij voor de Zijnen brengt om hun zonden te verzoenen. Door die woorden zou Hij Zich alleen maar verbinden aan Zijn discipelen om waar te maken, wat die tafel zegt: "Ik leef niet voor Mijzelf maar voor anderen".

Hoe wordt zo de troost voor Gods kinderen miskend, die in deze woorden voor hen ligt! Juist, omdat Hij Zich Zelf voor hen gegeven heeft tot een losprijs, om voor hun schuld te betalen, is er gemeenschap mogelijk tussen God en arme zondaren. Nooit kunnen we die woorden lezen zonder te denken aan het offer, dat Christus gebracht heeft. "Ik voor u daar gij anders de eeuwige dood zal moeten sterven..."

Verzoening gekend

Laten we ons niet blind staren op de velen, die in onze tijd de schriftuurlijke belijdenis van verzoening door volddoening ontkennen. We zijn van nature geen haar beter. Het is ook mogelijk in de praktijk die belijdenis te miskennen, als we persoonlijk de kracht niet kennen van deze belijdenis. Wat in de belijdenis beleden wordt door het geloof heeft telkens een schuldbelijdenis achter zich.

Wij moeten met God verzoend worden. De Heere nodigt daartoe vanuit het offer van Christus. In dat offer ligt zo grote kracht en waardigheid, dat de zaligheid van de grootste der zondaren mogelijk is. Niemand die onder dat Evangelie leeft, kan én mag daaraan voorbijgaan. Het zal tegen ons getuigen, als we dat bloed onrein achten.

De Heilige Geest werkt dit uit in het leven van verloren zondaren. Hij leert de breuk kennen, die wij geslagen hebben. Hij doet het verstaan, dat ik naar recht moet omkomen. Hij doet er onder buigen. Hij opent het uitzicht in het werk van Christus. Hoe enig van betekenis is dan het lijden en sterven van het Lam van God. Het wordt het grote wonder in leven. "Maar God bevestigt Zijn liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog zondaren waren".

D. Slagboom.

Gods heerlijke deugden (4)

De Heere is onveranderlijk. De overdenking van deze eigenschap Gods zal tot troost strekken van het hart dat God vreest. De vorige keer hebben we gezien, welk een troost het geven kan in deze altijd weer veranderende wereld, in de wisselingen van het leven. Kent u die ware rust? Rust mijn ziel, uw God is Koning; heel de wereld Zijn gebied; alles wisselt op Zijn wenken, maar Hijzelf verandert niet.

Het wordt voor Gods kind ook tot troost, als hij mag zien op de onveranderlijkheid van Gods trouw, de onwrikbaarheid van Zijn verbond, het getrouw blijven aan Zijn eens gegeven woord. Uw macht is groot, Uw trouw zal nooit vergaan; al wat Gij ooit beloofd hebt, zal bestaan! Waarom is dit zulk een troost? Omdat het hart gebukt kan gaan onder onze ontrouw; onze onbetrouwbaarheid; onze wisselvalligheid; ons breken van een eens gegeven woord. Och, wat is de mens toch van nature! Een leerling op de school van de Heilige Geest leert zichzelf al

meer en meer kennen en dat stemt tot smart. Maar wat is het diep vernederend, maar aan de andere kant ook zo troostrijk, dat onze ontrouw, die toch zo oneindig groot is, Gods getrouwheid niet te niet kan doen. God is en blijft de Getrouwe, ook al verzondig ik het duizend maal. De deugd van de onveranderlijke trouw Gods enigszins ín te leven, doet ons de zonde haten en vlieden. We gaan meer en meer leren, dat het nu om de trouw Gods is, dat we zalig zullen worden, en niet verloren gaan. Dat betuigt de Heere trouwens ook Zelf, als Hij zegt: 'Ik de HEERE word niet veranderd; daarom zijt gij, o kinderen Jakobs! niet verteerd', Mal. 3:6. Waarom moet eigen ontrouw en onwaardigheid worden ingeleefd?

Niet alleen om de mens te verootmoedigen, maar ook, ja bovenal, opdat God verheerlijkt worde! De overdenking van deze deugd van de Heere maakt het hart hopen en verwach-

tend.
We zingen de dichter na:

*'t Is trouw, al wat Hij ooit beval;
het staat op recht en waarheid pal,
als op onwrikbare steunpilaren.
Hij is het die verlossing zond,
aan al Zijn volk; Hij zal 't verbond
met hen in eeuwigheid bewaren.*

Het Woord van God verandert 66k niet. Hoe zou dat kunnen? Het is immers het woord van een onveranderlijke God. Dat mogen we wel goed bedenken. Gods Woord zegt ons niet, Wie en wat God WAS, in het verleden, maar het zegt ons hoe en Wie en wat God IS, in het heden. Dat mag een onbekeerd mens wel aansporen om de toekomstige toorn te ontvlieden. Die God, Die de eerste wereld met de zondvloed gestraft heeft, leeft nóg! Hij, die Sodom en Gomorra in Zijn toorn omkeerde, denkt nog precies hetzelfde over de zonde als toen. God is ook vandaag nog de God, Die het kwade moet straffen. Er is een gedenkboek voor Zijn Aangezicht. Lezer, hebt u al vergeving van zonden gevonden in het allesreinigend bloed van de Heere Jezus? Hebt u al ingezien de noodzaak om een Borg voor uw ziel te mogen hebben? Wie de Zoon niet heeft, is en gaat verloren. Denk aan Gods onveranderlijkheid, zoekt de Heere en leeft!

Ook in de moeite en strijd van het leven, mag bedacht worden, dat de God Die Israël droogvoets door de Rode Zee leidde, onveranderlijk De-zelfde is! De God, Die Elia op wonderlijke wijze spijzigde is niet veranderd! Elisa mocht dat zien, toen hij, na het heengaan van zijn voorganger, zijn 'vader' en vriend, die grote held Gods, alleen aan de oever van de wild bruisende Jordaan stond. 'Waar is de HEERE, de God van Elia, ja De-zelve?', 2 Kon. 2:14. Hebt ú dat wel eens uit mogen roepen? Wat is het ook een grote troost te mogen leren dat 'Jezus Christus is gisteren en heden De-zelfde en in der eeuwigheid', Hebr. 13:8. Als een mens de grond in alles gaat verliezen, moet verliezen, en Christus alleen overhoudt! Christus De-zelfde! Dat ondervond Petrus na zijn verloochening van de Heiland. Vóór zijn diepe val had hij al iets van Zijn liefde mogen ondervinden. We kunnen ook zeggen dat die liefde blééf tijdens zijn val. Christus had voor Petrus gebeden, dat zijn geloof niet zou ophouden. En toen, die wonderlijke opstandingsmorgen? Aan wie was de Heere het eerst van al verschenen, van Zijn discipelen? Christus bleef De-zelfde in Zijn liefde, trouw en macht. Daar heeft Petrus in de nacht van zijn

verloochening bittere tranen om geschreid, en aan de zee van Tiberias zóete! Hij had de Heer lief, als vrucht van Jezus' liefde tot hem!

O ja, ook Gods kind moet pijnlijk ervaren hoe bitter het is te zondigen tegen de Heere. De doornen en distelen blijven hem klein houden. De heiligheid Gods wordt ook meer en meer ingeleefd. Maar o die eeuwige liefde van de Heere! Die onveranderlijke liefde! De onveranderlijke liefde van een Drieëinig God! Daar leert hij op te steunen, in leven en in sterven.

Dus als de Heere Zich voor een ogenblik verborgen houdt voor Zijn volk, dan is dat geen 'veranderlijkheid' in Hem; geen afnemen van Zijn liefde. Het kan juist uit liefde zijn, dat Hij Zich verborgen houdt. De bruid moet onderwezen worden in zovele dingen. Zij moeten haar rechten verliezen; ze moet leren wachten op Gods tijd. Als de Heere dan vertoeft, is dat óók onveranderlijke en eeuwige liefde en trouw; trouw van God, Die nooit zal laten varen de werken Zijner handen. Een onbegrepen weg van kruis en

druk, o, het is zo moeilijk. De vragen kunnen dan vele zijn. Asaf zucht: 'Houdt Zijn goedertierenheid in eeuwigheid op? Heeft de toezegging een einde, van geslacht tot geslacht? Heeft God vergeten genadig te zijn? Heeft Hij Zijn barmhartigheden door toorn toegesloten?', Ps. 77:9,10.

Hoe is Asaf er uit mogen komen? Door de overdenking van Wie de Heere van ouds geweest was! Dan jubelt hij: 'Maar de rechterhand des Allerhoogsten verandert'. Wat is dat nu? Verandering bij God? Wat bedoelt Asaf? Dit: Door de rechterhand des Heeren wordt alles veranderd! 'k Zei daarna, dit krenkt mij 't leven; maar God zal verand'ring geven; d' Allerhoogste maakt het goed; na het zure geeft Hij 't zoet! Kind des Heeren, moge God Zelf het u weer doen zien: 'Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer', Jes. 54:10.

K. Hoefnagel.

te zijn, die niet wist in te gaan noch uit te gaan.

2. Terugzien

Salomo mocht terugzien op het leven van zijn vader David. David had ook niet in eigen kracht het koningschap vervuld. De Heere had aan David grote weldadigheid bewezen.

De Heere had aan David zijn trouw betoond. Daarop zag Salomo terug toen hij uitsprak in vs. 6: "Gij hebt aan Uw knecht David, mijn vader, grote weldadigheid gedaan." David was de kleinste, de jongste. Men had niet gedacht dat deze jongeling koning zou worden. De Heere heeft hem koning gemaakt. De Almachtige heeft David beschermd en bewaard. Het rijk van David werd uitgebreid tijdens zijn regering. Ook heeft de Heere weldadigheid bewezen aan David door hem de zware schuld te vergeven. David zondigde immers met Bathseba en liet Uria doden in de strijd. David mocht de onvergankelijke trouw en eeuwige liefde des Heeren ondervinden. Salomo zag niet terug op iets van David, maar hij zag terug op de genade en goedertierenheid van God in het leven van David. We wensen u vanavond toe ook terug te zien op datgene wat de Heere heeft gedaan tijdens uw ambts-werk in de gemeente van Zuidland. U hebt er zelf van gesproken dat er in die tijd zaad mocht vallen in door de Heere weltoebereide aarde. Uw arbeid mocht vrucht dragen. De Heere is eeuwig Dezelfde. Hij zegene ook nu uw arbeid onder de varenden. "Hij Die u roept is getrouw, Die het ook doen zal." Salomo had zichzelf niet opgeworpen als koning. We lezen in vs. 7 "Nu dan, HEERE, mijn God, Gij hebt Uw knecht koning gemaakt in de plaats van mijn vader David." U mag geloven dat de Heere u tot de arbeid onder varenden heeft geroepen. Smeek dan om een verstandig hart voor deze arbeid te mogen ontvangen.

3. Omhoog zien

In het gebed mag Salomo omhoog zien. Hij smeekt het: "Geef dan Uw knecht een verstandig hart." Eigenlijk staat er: een horend hart. Een hart dat luistert naar de Heere en zo ware wijsheid ontvangt. Alleen met een verstandig hart, met een horend hart kan onderscheid gemaakt worden tussen goed en kwaad, tussen rechtvaardig en onrechtvaardig. Een verstandig hart is een hart waar de vreze des Heeren in woont. Salomo sprak het uit: "Geef." Hij beseft het nergens recht op te heb-

Bevestiging Ds. H. v.d. Ham te Meerkerk

De tekst voor de bevestiging als predikant voor de varenden was

1 Koningen 3:9a "Geef dan uw knecht een verstandig hart."

De Heere heeft alles zo geleid dat wij hier vanavond in deze samenstelling in het kerkgebouw van de gemeente van Meerkerk bijeen zijn. De Heere heeft het hart van Ds. Van der Ham ingewonnen voor de arbeid onder de varenden. De overtuiging dat dit de taak is waartoe de Heere roept is zelfs steeds sterker geworden. Er is al enigmatische kennis gemaakt met het werk onder de varenden. Het valt te begrijpen dat er tegen deze nieuwe arbeid wordt opgezien. Ook Salomo zag tegen zijn taak op. Koning Salomo sprak een passend gebed uit, een gebed dat ook op een avond als deze passend is en de stof van de prediking vormt:

EEN PASSENDE BEDE BIJ AMBTSAANVAARDING:

1. Opzien

Toen Salomo tot koning was gezalfd, ging hij met zijn rijksgenoten naar Gibeon, waar in die dagen de tabernakel stond. Hij offerde daar duizend brandoffers op het altaar. Hieruit bleek dat Salomo opzag tegen de zware taak

die op zijn schouders was gelegd. Hij wist zich afhankelijk van de Heere. Salomo stond voor een veelomvattende taak. Allerlei zorgen, problemen en rechtszaken zouden op hem afkomen. We lezen in vers 8 "En uw knecht is in het midden Uws volks, dat Gij verkozen hebt, een groot volk, hetwelk niet kan geteld noch gerekend worden vanwege de menigte." Het volk Israël was in zichzelf niet beter dan andere volkeren. Het was een volk van zondaren. Salomo gevoelde zich klein tegenover de zware taak die op zijn schouders was gelegd. We lezen daarvan in vs. 7 "en ik ben een klein jongeling, ik weet niet uit te gaan noch in te gaan." Hij voelde zich onbekwaam, hulpeloos en onmachtig. Salomo had wel onderwijs genoten. Toch gevoelde hij zich niet in staat zijn taak te verrichten. We mogen vanavond de lijnen doortrekken naar de arbeid onder de varenden. Salomo werd gesteld over een groot volk. U krijgt een gemeente die verspreid is over het land. Een verscheidenheid aan opvattingen zult u ontmoeten. Wie is bekwaam de arbeid onder de varenden in ons land en ook op zee te verrichten? Wie zou niet tegen die taak opzien? Ik hoop dat u nooit boven de woorden van Salomo zult uitkomen. Salomo beleed het een klein jongeling

ben. Hij kan er geen aanspraak op maken. Het is geen vanzelfsprekende zaak wanneer hij een verstandig hart mag ontvangen. Dit gold ook van David. Dit geldt ook vanavond en in de toekomst. Salomo had te waarschuwen tegen de zonde en de afgodendienst. Persoonlijk had hij voor te gaan in het dienen van de Heere. Ook u dient de varenden te waarschuwen tegen de zonde en de afgodendienst van deze tijd. U dient te wijzen op het ene nodige, op te roepen tot bekering, tot onderzoek van het Woord Gods, te bemoedigen en te versterken, te onderwijzen en te vertroosten. Wie is tot deze dingen bekwaam? De Heere geve u een verstandig hart. U gaat met mensen om die op reis zijn naar de eeuwigheid. Ook dient naar voren te komen wat het ware zaligmakende geloof is en wat historisch geloof, tijdgeloof en wondergeloof is. Wet en Evangelie dient u uit te dragen. De eerste Adam en de tweede Adam, Jezus Christus, dienen gepredikt te worden. U mag en moet verlorenen wijzen op de enige en volkomen Zaligmaker. In de prediking dient uit te komen dat de mens voor de

zondeval wijs was, luisterde naar de stem des Heeren, vrijwillig, met de liefde van zijn hart. Door de zondeval zijn we dwaas geworden. We luisteren naar de stem van de satan. Maar de Heere werkt wonderen naar Zijn welbehagen. De Heere opent de ogen der blinden en doet de dwaasheid en zondigheid inleven en belijden. Op het gebed schenkt de Heere een verstandig hart, een hart dat naar Hem luistert. Verloren zondaren worden op Gods tijd op Christus gericht, Die altijd geluisterd heeft naar de stem van Zijn Vader, toen Hij op deze aarde was. Nochtans wilde en moest Hij gerekend worden als Iemand, Die alleen maar geluisterd had naar de stem van de satan. Want in die weg zou Christus plaatsvervangend lijden en sterven om voor Zijn Kerk de eeuwige zaligheid te verwerven. De Heere gebruikt voor de uitbreiding van Zijn Koninkrijk nietige mensenkinderen. U mag nu een instrument zijn om onder de varenden te arbeiden. De Heere zegene uw arbeid tot eer van Zijn naam en tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

AvH.

echte geloofsbelijdenis, met een persoonlijk element: "Heere, Gij zijt de Koning; ook voor mij!"

Het is een troost dat de Zaligmaker zegt: "Die Mij belijden zal voor de mensen, die zal Ik Mij niet schamen. Die zal Ik belijden voor Mijn Vader Die in de hemel is".

Uiteraard moest het geestelijke leven nog tot verdieping komen. Al meer een mishagen aan mezelf, en groeien en opwassen in de genade en kennis van de Heere Jezus Christus. Hem te mogen kennen als de hoogste Profeet en Leraar, de enige Hogepriester Die het Offer heeft gebracht en Die bidt voor arme zondaren. En de eeuwige Koning. Wij van de troon af! Heerlijk als het bij u en mij wordt: "Heere wat wilt Gij dat ik doen zal?"

Volgeling

Nathanaël belijdt de Christus. Deze zegt dan tot Nathanaël: "Omdat Ik u gezegd heb: Ik zag u onder de vijgeboom, zo gelooft gij; gij zult grotere dingen zien dan dezen". Dat betekent: "U staat nog aan het begin. U hebt gezien dat Ik alwetend ben, maar Ik ben ook almachtig. Straks maakt u wonderen mee als tekenen van Mijn Goddelijke majesteit. Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij de hemel zien geopend". Deze woorden doen denken aan hetgeen Jakob te beurt viel. Hij zag een ladder waarvan de top tot aan de hemel reikte.

Die ladder wordt volle werkelijkheid in de Heere Jezus Christus. Hij is de Middelaar. De on-eindige afstand tussen de hoge, heilige God in de hemel en ons zondige mensen op de aarde wordt door Hem overbrugd. Dat is een heerlijk evangelie voor mensen die beseffen dat de hemel vanwege onze zonde gesloten zou moeten blijven. Wij kunnen niet opklimmen tot God; niet door onze godsdienst of vromigheid; niet door onze ernst, niet door onze nauwgezetheid en niet door onze goede bedoelingen. Nu mogen wij geloven dat de zoon van God uit de hemel op deze aarde gekomen is tot uw eeuwige behoud.

We staan hier nog aan het begin van het Johannes-evangelie. De Heere Jezus gaat de weg naar het kruis. Dat is tegelijk de weg naar Zijn opstanding en hemelvaart. Dan is de hemel geopend. En de discipelen mogen uit de geopende hemel de Heilige Geest ontvangen. Die harde harten verbreekt, die wederbaart, Die zondaren leidt in de kennis van de ellende, de verlossing en de dankbaarheid. De Heilige Geest

Intrede Ds. H. v.d. Ham

De tekst van de intrepreek was Joh. 1:46-52. In het laatste gedeelte van Johannes 1 lezen we van meerdere mensen die discipel van Jezus werden. De één geeft het door aan de ander. Andreas aan Simon zijn broer. En Filippus aan Nathanaël. Ja, de Heere wil de één gebruiken, om de ander te roepen, om tot Hem te komen. Zo horen wij van Nathanaël; hij wordt een discipel van de Heere Jezus. We zien hem als zoeker, als belijder en als volgeling van de Christus.

Zoeker

Nathanaël is een zoeker. Dat blijkt onder andere hieruit, dat hij zit onder de vijgeboom. Die boom lijkt een beetje op een prieel-iep. Je kunt eronder zitten, om ongestoord alleen te zijn. Het is een plaats voor gebed, meditatie en verdieping. Heerlijke beloften leest Nathanaël bij Mozes en de profeten. "De straf die ons de vrede aanbrengt, was op Hem". Hij leest daarvan en peinst erover en bidt er om. Wij leven in een zenuwachtige, gejaagde tijd. Schippers zijn harde werkers. Laten wij onze knieën buigen en vooral de tijd nemen, om met de Heere te spreken.

Tot Nathanaël komt Filippus met de

blijde tijding: "Wij hebben de Messias gevonden". Nathanaël kan onmogelijk geloven dat de Messias uit Nazareth komt, een dorpje, een paar kilometer verderop. Dat kan toch niet?! En hij stelt een kritische vraag.

Gelukkig gaat Filippus niet redeneren, of dat nu wel of niet kan. Hij zegt: "Kom en zie"! Kom zelf naar de Zaligmaker". Hier hebt u een persoonlijk getuigenis. Geven wij het door?

Belijder

De Heere Jezus begroet Nathanaël met de woorden: "Zie, waarlijk een Israëliet, in welke geen bedrog is". Dat wil zeggen dat hij oprecht is. In een wereld vol on-oprechtheid zijn er toch, die het echt om God te doen is. Geldt dat ook van u? Dan belooft de Heere: "Wie zoekt, die vindt". Als Christus hem zo begroet, vraagt Nathanaël verwonderd: "Vanwaar kent Gij mij?" Het antwoord dat hij krijgt, brengt nog meer verwondering teweeg. "Eer u Filippus riep, zag Ik u, daar onder de vijgeboom". Hoe kan de Heere Jezus dat weten? Dan is Hij alwetend; dan is Hij de Messias. "Rabbi, Gij zijt de Zone Gods, Gij zijt de Koning Israëls". Wat heeft Nathanaël grote gedachten van de Christus. U hoort een

leidt naar de Heere Jezus Christus, en doet aan Hem verbonden blijven.

De Heere maakt nog discipelen ook in onze tijd. Hij maakt ouderen en jongeren zoekende. Schippers, laat u met God verzoenen!

De Heere wil ook u leren Hem te volgen. Maar wij zijn zo volgzaam niet. De Heere moet ons altijd weer terecht brengen. Deze wereld maakt niet gelukkig. Alleen onder Christus' heerschappij bent u gezegend. Maar buiten Jezus is geen leven. Hij zegt: "Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en

nederig van hart".

Na de preek en het dankgebed zongen we Ps. 107:12 en 16; waarna Ds. E. Hakvoort gesproken heeft, en de eerwaarde heer Andr. van Rossem die vertelde dat hij een zwak voor schippers had, vanwege kennismaking met schippers in zijn jeugd. Ze hadden heel duidelijk Gods hulp ondervonden in hun werk. Vroeger was er veel vreze Gods onder de varenden. God heeft nog overal Zijn kinderen. Hij is nog dezelfde God.

Internet (1)

Communicatie

God heeft de mensen het vermogen gegeven met elkaar te communiceren. Door de geschiedenis van de mensheid heen zijn verschillende communicatiemiddelen ontwikkeld. Na enige tijd van *mondelinge communicatie* ontstond *schriftelijke communicatie*. Het *geschreven woord* was een verbetering ten opzichte van het *gesproken woord* omdat het zowel tijd als afstand overspande. Vandaar dat God ook gebod dat Zijn openbaring aan ons zou worden medegedeeld door middel van het *geschreven woord*. Een volgende stap in deze ontwikkeling was geschreven brieven, of *correspondentie*; de Perzen ontwikkelden de eerste "internationale" postdienst. Door dit middel waren mensen in staat met elkaar te communiceren, zelfs wanneer zij ver van elkaar woonden. De uitvinding van de drukpers vergemakkelijkte de verspreiding van informatie door middel van het *gedrukte woord* in het bijzondere mate. In de 19e eeuw zijn fotografie en de telegraaf uitgevonden, spoedig gevolgd door de telefoon. In de 20e eeuw hebben we de ontwikkeling van *radio, televisie, computers, semafoons* en *fax* gezien. De meest recente stap in de ontwikkeling van communicatie is *internet*, dat in wezen een combinatie vormt van de verschillende communicatievormen.

Wat is internet?

Tegenwoordig horen en lezen we steeds meer over "internet" en het "world wide web". Zij schijnen elk facet van het leven binnen te treden. Maar wat is internet precies?

Ten eerste is internet niet iets materiëls. Het is veeleer een groot aantal computers, verbonden door communicatielijnen. Zulke groepen van aan elkaar verbonden computers worden

netwerken genoemd. Internet is samengesteld uit een veelheid van computers: begin 1996 werd het aantal computers dat verbonden was aan internet geschat op meer dan negen miljoen. Sommigen schatten dat wel veertig miljoen mensen uit landen over de hele wereld momenteel toegang hebben tot deze computers, en dit aantal groeit dagelijks. Internet begon eind jaren '60 als een project van het Amerikaanse Ministerie van Defensie. Het verbond computers van het leger, toeleveranciers voor het leger en van universiteiten die betrokken waren bij het onderzoek met betrekking tot militaire onderwerpen. Het eerste doel ervan was, en is nog steeds, te dienen als bewaarplaats voor informatie, die beschikbaar is voor ieder die toegang heeft tot het netwerk. Het "world wide web" werd ontwikkeld aan een Europees natuurkundig laboratorium met het doel om informatie uit te wisselen tussen internationale onderzoeksteams. Het 'web', zoals het gewoonlijk wordt genoemd, heeft een gemakkelijk te gebruiken reeks afspraken voor de communicatie tussen computers; deze afspraken zijn breed geaccepteerd en worden wereldwijd gebruikt. Dit heeft ertoe geleid dat het 'web' is uitgebreid en nu ook een medium is voor bedrijven, non-profit organisaties en particulieren. Het 'web' is daarom een deel van internet, een deel dat snel groeit.

De gebruiksmogelijkheden van internet

Hoewel internet ver buiten zijn oorspronkelijke deel is uitgegroeid, dient het nog steeds als een bewaarplaats van informatie.

In werkelijkheid is het een nieuw communicatiemiddel geworden.

Enkele veel voorkomende manieren

van informatie-uitwisseling zijn:

- *Elektronische post* of *e-mail*, waarmee één persoon een elektronische boodschap naar één of meer andere personen verstuurd. Dit is de elektronische variant van het sturen van een brief per post, met dit verschil dat e-mail berichten bijna onmiddellijk bezorgd worden. E-mail berichten zijn vergelijkbaar met fax-berichten, die ook worden overgestuurd via telefoonlijnen. Maar in plaats van een stuk papier te ontvangen, krijgt de ontvanger een elektronische boodschap, die kan worden gebruikt door andere computerprogramma's, zoals tekstverwerkers, en daardoor bruikbaar is.

- *Nieuwsgroepen*, waarin gebruikers discussiëren en informatie aandragen over een bepaald onderwerp. Er zijn nieuwsgroepen over ieder denkbaar onderwerp; een schatting is dat er over meer dan vijftienduizend verschillende onderwerpen discussiegroepen zijn.

- *Onvertraagd babbelen*, waardoor mensen met één of meer andere mensen 'praten' door middel van hun toetsenborden.

- *Directe toegang tot een computer*, waardoor bestanden van centrale banken naar de gebruiker toegehaald kunnen worden.

- *Boodschappen doen* bij elektronische winkels, die een breed assortiment aanbieden.

- *Via internet bankieren en beleggen*, waarmee transacties uitgevoerd worden vanaf het toetsenbord van de computer.

De meest bruikbare kant van internet is de gemakkelijke beschikbaarheid over een schat aan informatie, die opgeslagen ligt in computers over de hele wereld. Eén reden waarom het 'world wide web' zo populair is geworden, is het gemak waarmee deze informatie kan worden verkregen. In het bijzonder in de academische en de zakenwereld verschaft de toegang tot deze informatie inzichten die men anders niet zonder grote moeite zou kunnen verwerven. De boer kan bijvoorbeeld discussies vinden over het juiste gebruik van meststoffen voor de teelt van sojabonen zonder grondbewerking; de student kan universiteitsbibliotheken over de hele wereld bezoeken om informatie te verkrijgen over een wetenschappelijk onderwerp; de computerprogrammeur kan een vraag stellen en de volgende dag antwoord ontvangen uit een ander werelddeel; de leraar kan projecten, ideeën en oefeningen vinden die betrekking hebben

op zijn vak. Alle soorten van informatie zijn beschikbaar. Het dagverslag van het Amerikaans Congres wordt op internet beschikbaar gesteld, evenals alle federale wetten en statuten voor de Verenigde Staten en Canada. Veel producenten geven directe ondersteuning via internet bij het gebruik van hun producten. De invloed reikt ook tot in het dagelijks leven: een echtpaar met een drieling kan een discussiegroep vinden waar ouders ervaringen uitwisselen over het opvoeden van twee- en drielingen; ouders kunnen thuis kleren- en boekencatalogi raadplegen; de reiziger kan informatie inwinnen over slaapgelegenheden en bezienswaardigheden op de plaats van zijn bestemming. Er zijn ook plaatsen op internet voor religieuze zaken, waaronder er zijn die de geschriften van onze godzalige oudvaders bieden. Preken kunnen naar de eigen computer worden overgehaald. Veel nuttige lectuur kan op deze manier worden verspreid.

Internet is technisch nog steeds in ontwikkeling. Men verwacht dat de capaciteiten van internet de komende jaren zeer sterk zullen toenemen. In de nabije toekomst zullen de grenzen tussen de verschillende communicatiemiddelen waarschijnlijk steeds vager worden. Nu ontvangen de meesten van ons hun informatie nog via gescheiden kanalen, zoals de telefoon, de post en het dagblad. We kunnen nog kiezen of we een telefoon willen hebben, de krant willen ontvangen of een huiscomputer willen hebben zonder modem, dat de computer met een telefoonlijn verbindt. Echter, het is mogelijk dat deze en vergelijkbare diensten in de toekomst zullen worden gebundeld en ontvangen over een enkele digitale aansluiting; dan wordt het onderscheid tussen deze diensten minder goed afgebakend.

Deze enkele voorbeelden dienen om het nut te illustreren van internet als gereedschap. Maar het is geen gereedschap om lichtvaardig te gebruiken, want het gebruik van internet is niet zonder ernstige gevaren.

De gevaren van internet

Juist de aard van internet brengt de grootste gevaren ervan met zich mee. Internet is, per definitie, informatie. Maar deze informatie is ongefilterd, ongeordend en niet op waarheid getoetst. Er is geen toezicht op internet, en iedereen kan erop publiceren wat hij wil, of het opbouwend is of niet, of het waar is of niet. Als gevolg daarvan bevat internet materiaal dat

iedere denkbare levenswandel en iedere denkbare mening vertegenwoordigt. Hier peilt men de diepten van de gevallen menselijke natuur. Over ieder onderwerp kan men tegenstrijdige meningen vinden, of het nu over religie, over wetenschap, over politiek of over literatuur gaat. Er is niet alleen informatie die correct en nauwkeurig is, maar er zijn ook mededelingen die volkomen onjuist zijn. Er zijn geen personen tot beoordelen bevoegd die uitsellecteren wat duidelijk onjuist is. Het publiek wordt zonder begeleiding aan zichzelf overgelaten.

Omdat internet internationaal is, heeft men gemakkelijk toegang tot gegevens uit andere landen. Omdat iedere computer onderworpen is aan de wetten van het land waar deze staat, kan men informatie of materiaal verkrijgen dat door de wet verboden is in zijn eigen land, maar niet in het land van de computer waaruit het wordt opgehaald. Een gevaar van internet waarover veel geschreven is in de wereldlijke pers is dat van de pornografie. Het materiaal dat op deze internet plaatsen beschikbaar is toont duidelijk hoe diep de mens gevallen is, van het prikkelende tot het schokkende en walgelijke toe. En deze zaken zijn niet moeilijker te vinden en te verkrijgen dan al het andere. De zeer bruikbare zoekgereedschappen die iemand kunnen leiden tot opbouwende onderwerpen kunnen even zeker tot zielsverwoestende onderwerpen leiden, en doen dat ook. Ook de cultuur van de babbelboxen is voor ons bedreigend. In deze directe verbindingen converseren de deelnemers met elkaar; het is zoals spreken door de telefoon, behalve dat het gesprek wordt getypt in plaats van gesproken, en gelezen in plaats van gehoord. Communicatie kan plaats vinden tussen een groep mensen of tussen twee personen. De deelnemers kunnen hier hun ware natuur verbergen achter de anonimiteit van de getypte woorden. Er zijn geen zichtbare of hoorbare aanwijzingen die de opmerkingen die iemand maakt logenstraffen. Deelnemers kunnen zich zelfs bekend maken onder een valse naam. Zo lezen we in de kranten van gevallen dat jonge mensen worden verlukt tot ontmoetingen met totaal vreemden, en van anderen waarin mannen hun vrouw en gezin verlaten om een relatie op te bouwen met een internet-penvriend.

Deze gevaren worden verergerd door het feit dat men bij computergebruik uit de aard van de zaak alleen is.

Iemand die niet zou durven een "volwassenen" boekwinkel binnen te gaan uit vrees te worden gezien door anderen, wordt daardoor niet weerhouden in de afzondering van zijn huis. Zij die bang zijn dat hun ouders hun boeken of tijdschriften zouden vinden, kunnen gerust gesteld worden door de wetenschap dat de internet-informatie verdwijnt als de computer uitgezet wordt. De duidelijke gevaren van het contact hebben met vreemden worden bovendien minder gezien door de afstand die men voelt als men alleen is met zijn toetsenbord.

Internet biedt ook subtielere verleidingen. Bedenk slechts hoeveel tijd wordt verspild aan het zoeken naar betere internet-plaatsen en meer informatie. Het reizen van plaats naar plaats om informatie te zoeken heet "surfen", en deze term is juist. Met meer dan 9 miljoen computers die informatie bevatten is er geen eind aan de tijd die kan worden verkwest door simpelweg van de ene plaats naar de andere plaats te gaan, al rondzwervend.

Voeg hier nog bij de tijd die wordt verkwest aan spelen en andere activiteiten. Internet bevat duizenden spelletjes die naar de huiscomputer kunnen worden overgehaald. Ook kunnen er wedstrijden worden gedaan, waardoor iemand gelijktijdig tegen computers of menselijke tegenstanders over de hele wereld kan spelen.

Een volgend probleem is dat gepaste en ongepaste informatie door elkaar op het hele internet aanwezig is. Door het gebruik van krachtige zoekprogramma's kunnen gebruikers woorden of onderwerpen intoetsen, waarna een lijst van plaatsen op het beeldscherm verschijnt, waar op internet iets over het opgegeven onderwerp te vinden is. Als deze zoekmogelijkheid onverstandig wordt gebruikt, kan in korte tijd veel verwerpelijke materiaal worden verzameld. Maar zelfs als de gebruiker een geoorloofde zoekactie uitvoert, kan een plaats die nuttige informatie bevat ook koppelingen hebben naar ongepaste informatie. Dus de internet gebruiker wordt bij herhaling blootgesteld aan verleiding.

Al deze gevaren worden verergerd door het feit dat deze activiteiten slecht of helemaal niet worden begrepen door veel ouders, terwijl internet-activiteiten gemakkelijk genoeg door kinderen zijn te leren en uit te voeren. De jongere generatie is opgegroeid met de computertechniek. Zij hebben er niet alleen geen angst voor, maar ze tieren ook bij de sensatie van het ver-

kennen en ontdekken. Maar zonder de kennis, onderwijzing en leiding van ouders zijn deze kinderen in ernstig gevaar.

(wordt vervolgd)

Ds. A.T. Vergunst, *Kalamazoo, USA*
(Overgenomen uit "De Saambinder")

Toerustingsconferentie evangelisatie

"WIE KOM IK TEGEN?"

De jaarlijkse toerustingsconferentie voor evangelisatie wordt dit jaar gehouden op D.V. 12 april in de Chr. Geref. Kerk te Harderwijk, E. den Herderstraat, hoek Laan 1940-45. De conferentie begint om 10.30 uur. Vanaf 10.00 uur is er koffie.

Dit jaar is het thema:

"WIE KOM IK TEGEN?"

Het gaat om de vraag, hoe we in onze samenleving, die zo divers is, het Evangelie kunnen doorgeven.

Bij deze vraag gaat het om twee aspecten: hoe is die mens die ik ontmoet, en hoe denkt hij. Het tweede aspect is: hoe kan ik hem het Evangelie duidelijk maken, op welke knelpunten moet ik letten. Als sprekers zijn uitgenodigd: Ds. H.P. Brandsma, Drs. I.A. Kole en de heer A. Belaïdi van de stichting "Evangelie en Moslims". Ds. H.P. Brandsma hoopt te spreken over evangelisatie onder onze geseculariseerde naasten. Drs. Kole hebben we gevraagd een inleiding te houden over de vraag hoe we de mensen die door het New Age-denken zijn beïnvloed, kunnen bereiken. Dhr. A. Belaïdi van "Evangelie en Moslims" heeft toegezegd dat hij zal spreken over hoe moslims met het Evangelie bereikt kunnen worden. In de pauze zal er een stand zijn met o.a. informatie over "Evangelie en Moslims" en het evangelisatieblad "ECHO" dat we samen met de IZB uitgeven.

Na de pauze zal een forumdiscussie plaatsvinden, waarin met de sprekers van gedachten gewisseld kan worden.

Het is de bedoeling de conferentie omstreeks 15.30 uur af te sluiten.

U wordt verzocht zelf een lunchpakket mee te nemen. Voor koffie, thee, melk en karnemelk wordt gezorgd.

Iedereen is van harte welkom.

Deputaten Evangelisatie.

Fietsen voor Ontmoeting

Op D.V. 1 en 2 mei organiseert stichting Ontmoeting een sponsorfiets-tocht. Vanuit heel veel plaatsen in Nederland zijn routes uitgestippeld naar het woon-werkcentrum van de stichting in Epe. U fietst over de mooiste wegen en paden. Wanneer u de route in één dag wilt fietsen, dan vertrekt u op vrijdagmorgen 2 mei en komt u, als alles goed gaat, 's middags in Epe aan. Wanneer u de route in twee dagen fietst, moet u ergens overnachten. Dat kan bij familie, vrienden of kennissen, maar ook op een door Ontmoeting georganiseerde slaapplek. Elke deelnemers probeert zoveel mogelijk sponsors te vinden. De opbrengst is bestemd voor de hulp aan thuislozen en ex-gedetineerden. De sponsorfiets-tocht is bedoeld voor iedereen, die van fietsen houdt en het werk van Ontmoeting een warm hart toedraagt! Ook leuk voor de verenigingen. Inschrijving kan tot 11 april a.s. Voor meer inlichtingen: 010-4257677 (Stichting Ontmoeting, Corine de Jong).

JongerenreizenJBGG

Vakanties met meerwaarde

Ook dit jaar nemen weer meer dan 200 jongeren deel aan de "Daniëlkampen" van de JBGG.

Heb jij nog geen vakantieplannen? Bij de volgende +19/+20 reizen is nog plaats:

- Fietstocht Loire/Parijs 4-16 augustus f 925,-

- Toscane 5-20 september f 1495,-

- Trektocht Wales 28 juli-1 augustus f 1025,-

- Zeezeilen Oost- en Noordzee 21 juli-1 augustus f 1250,-

Meer weten? Bel 0348-418587.

Boekbesprekingen

Occultisme, redactie J.J. de Jong, 80 blz., f 12,50, Uitgeverij Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten.

Er valt in onze tijd een groeiende belangstelling voor het occulte waar te nemen. Ook onze jongeren krijgen daarmee te maken en kunnen hier nieuwsgierig naar zijn. Vanuit het Oude en Nieuwe Testament worden gegevens aangereikt en de duistere en misleidende wortels van het occulte worden blootgelegd. Een goede zaak

van dit boekje kennis te nemen tot wapening tegen het occulte.

Wees jezelf, deel 1,

redactie J. Mauritz e.a. Het boekje is geschreven voor jongelui van 15/16 jaar. Het telt 120 blz., en kost f 12,50.

Allerlei vragen en zaken waar tieners mee te maken krijgen worden besproken. Het is een uitgave van de Jeugdbond van de Gereformeerde Gemeenten en bevat veel behartenswaardigs in een taal die heel begrijpelijk is voor tieners.

Dr. W.H. Velema, Stilstaan bij kruis en opstanding, 119 blz., f 19,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon - Leiden.

Het boek is bedoeld als een dagboek voor de lijdenstijd en de paasweek, voor elke dag in deze 8 weken is een meditatie geschreven. Schriftgedeelten uit de profeten, brieven en Evangelien zijn gebruikt. Aan het eind van elk stukje treffen we een korte samenvatting aan. Voor elke week is een apart thema gekozen. Op de hem eigen wijze biedt de auteur veel stof tot overdenking.

Ds. J.T. Doornenbal, Overpeinzingen van een pelgrim, 428 blz., f 39,50, Uitgeverij De Banier - Utrecht.

Dit boek is de derde herziene druk van het gelijknamige boek uit 1980. Lulof Dalhuisen heeft het boek hier en daar herzien en aangepast. Alle artikelen zijn nu voorzien van de juiste datum en zijn in chronologische volgorde geplaatst.

De ondertitel luidt: Gemeentenieuws van Oene in de Hervormde Kerkbode in de classis Harderwijk samengesteld door S. van Dijk, die jarenlang de huishouding in de Oener pastorie verzorgde.

In dit boek wordt op vele zaken ingegaan: de natuur, het kerkelijke leven en bijvoorbeeld ook het onverwachte overlijden van Ds. J.W. Kersten op 44-jarige leeftijd, die Ds. Doornenbal persoonlijk kende uit de oorlogsjaren. Deze herdruk zal zijn weg wel vinden.

Drie boekjes uitgegeven door de **Willem de Zwijgerstichting** wachten al enige tijd op bespreking: Dr. A. Noordergraaf, **Eredienst en gemeentebouw**, 44 blz., f 8,75. Dr. J.W. Maris, **Andrew Murray** (1828-1917),

profiel van zijn opwekkingstheologie, 44 blz., f 8,75. Dr. M. te Velde, **Puriteins, pluraal en opgewekt.** Hoofddlijnen uit de kerkgeschiedenis van koloniaal Noord-Amerika (1607-1776), 55 blz., f 9,50.

De drie boekjes, die in kort bestek heel wat stof bieden, zijn te verkrijgen bij de Willem de Zwijgerstichting, Postbus 10049, 7301 GA Apeldoorn. Donateurs krijgen voor f 12,50 twee (of soms drie) brochures per jaar toegezonden.



- Wij verzorgen begrafenissen in elke woonplaats op de Veluwe en in Flevoland
- Opbaring zowel thuis als in elk gewenst rouwcentrum
- Ongeacht bij welk begrafenisfonds men (eventueel) is aangesloten
- Dag en nacht bereikbaar
- Geen crematies

Begraafnisverzorging Vos

Het Drie 32
3888 KE Uddel
Telefoon 0577-401689

Bijbels in Statenvertaling



GBS

Zoekt u een passend geschenk voor belijdenis?

Kleine zakbijbel met Psalmen en Formulieren, en tien landkaartjes. Afmetingen 8,5 x 12,5 cm, zwart, met goudopdruk en leeslinten.

D31	kunstleer, kleursnee	f 56,-
D32	leer, goudsnee	f 97,-
D33	kunstleer, kleursnee, duimgrepen	f 107,-
D4-21	leer, goudsnee, duimgrepen, met landkaartjes	f 112,-
D5-21	leer, goudsnee, duimgrepen, ritssluiting, met landkaartjes	f 140,50

Grote zakbijbel 10,5 x 15,5 cm.

Uitvoering zoals kleine zakbijbel.

H31	kunstleer, kleursnee	f 69,-
H34	leer, goudsnee, duimgrepen	f 169,-
H35	idem, met ritssluiting	f 210,-



Gereformeerde Bijbelstichting

Postbus 168, 4140 AD Leerdam, tel.: (0345) 610 155

Ing. W. Vastenhoudt,
50 jaar Verenigde Naties,
Uitgave van LVSGS/SGP-jongeren,
Laan van Meerdervoort 165, 2517 AZ 's Gravenhage.

De schets draagt als ondertitel: Hoedster van Vrede en Veiligheid. De schets telt 31 blz. en kost f 4,-. Op 24 oktober 1995 bestond de VN 50 jaar. De informatieve schets wil een objectieve weergave geven van de organisatie van de VN en de belangrijkste mis-

sies op het gebied van vrede en veiligheid. Op blz. 29 lezen wij dat de SGP vanaf het begin afwijzend heeft gestaan tegenover de VN als organisatie. Daarbij dient ook gedacht te worden aan de rol van de VN rond onze koloniën in Nederlands Oost-Indië. De huidige situatie is in allerlei opzichten anders. "Dit brengt de SGP niet tot een andere gedachte over de VN als organisatie, maar wel tot een zekere gedoogsteun in specifieke gevallen."

Uitnodiging voor alle ambtsdragers van onze kerken

Op zaterdag 5 april a.s. zal in de Ichtuskerk in Amersfoort zo God wil de voorjaarsconferentie 1997 voor ambtsdragers worden gehouden.

Aanvang 10.00 uur.

Gekozen is voor het thema:

"Conflictbeheersing in de gemeente van Christus",

in te leiden door Prof. Dr. W. van 't Spijker, emeritus-hoogleraar kerkgeschiedenis van de Theologische Universiteit van onze kerken in Apeldoorn.

Toelichting op het thema:

Tussen wat de gemeente van Christus in deze wereld volgens de in het Evangelie beschreven roeping behoort te zijn en het beeld dat zij in werkelijkheid te zien geeft, bestaat groot verschil. Op meer dan één wijze treedt dat telkens weer aan de dag. Op soms zeer verdrietige wijze komt het tot uitdrukking in allerlei conflictsituaties die het leven van die gemeente kunnen beheersen. Hoewel anders zou mogen worden verwacht en door Hem, die haar kocht met Zijn bloed, in elk geval anders wordt verlangd, heeft zij met wereldse samenlevingsverbanden maar al te dikwijls gemeen dat mensen, door kleine en grote oorzaken, op soms heel pijnlijke wijze tegen elkaar opboksen. Over oorzaak en gevolg en vooral ook over de vraag hoe in de kerk pastoraal en bestuurlijk met conflicten moet worden omgegaan, willen we in deze landelijke voorjaarsconferentie met elkaar nadenken.

Het comité.

P.S. Deze conferentie zal een voortzetting zijn van de conferentie die over dit thema in 1992 is gehouden.

buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewij b.v., architect BNA

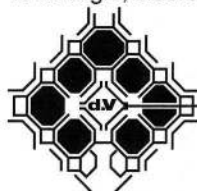
Een dynamisch bureau dat opdrachten ontwerpt en uitwerkt middels geavanceerde tekencomputers; alle overige werkzaamheden zijn eveneens geautomatiseerd.

Het bureau heeft een zeer uitgebreid en gevarieerd opdrachtenpakket in:

- * Utiliteitsprojecten
 - kantoren
 - scholen
 - kerken
 - bedrijvenparken
 - sociale werkplaatsen
 - multi-funktionele gebouwen

- * Woningbouw zoals:
 - gesubsidieerde (premie A - woningwet)
 - bungalows - 2 onder 1 kap
 - renovatie

in de regio, elders in Nederland, alsmede daarbuiten.



buro voor architectuur en ruimtelijke ordening d. vroegindewij b.v., architect bna reg. nr. 1.890126.262

oosthavendijk 46 3241 lk middelharnis tel. 0187-485800
postbus 82 3240 ab middelharnis fax 0187-486910



LECTORI SALUTEM

Opnieuw verschenen:

nr. 21 Ds.G. Wisse, De 'Titanic en de Ark, predikatie uitgesproken op 21 april 1912 in de Burgwalkerk te Kampen (4e druk)

Dit jaar is het 85 jaar geleden dat de droeve scheepsramp met de 'Titanic' plaatsvond. Ds. Wisse schrijft in zijn voorwoord dat deze ramp, waarbij 1600 mensen omkwamen, hem drong een woord als het hier volgende te spreken.

Verder zijn nog verkrijgbaar:

nr. 17: C. Drelincourt, 'Twee overdenkingen ter voorbereiding op her Heilig Avond- maal des Heeren'.

nr. 29: Ds.J. Veenendaal, 'Crematie, mogen wij daar naartoe?' (2e druk)

nr. 55: J. Mastenbroek, 'De zondag Gods dag'

De prijs van deze brochures bedraagt f 2,50 per stuk excl. portokosten.

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar bij:

Stichting Lectori Salutem, Postbus 229, 2990 AE Barendrecht.

Tel. 0180-622960

Kinder- evangelisatie

SEZ

*is één van de
activiteiten van
de fam. Coster
in Spanje.*

Steun dit werk!!

Gratis (dia)voorlich-
ting over Spanje
of Cuba: telefoon
0184-611607 of
06-52794013

Spaanse Evangelische Zending

Postbus 273 - 3370 AG Hardinxveld-Giessendam

Tel./Fax : 0184-611607 b.g.g. 06-52794013

postbank : 95200

bank : 2510.99.245

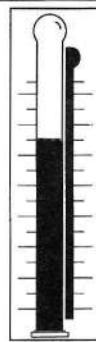
Bestuur SEZ: ds. M.C. Tanis, Slidrecht (voorzitter); ds. L. Blok, Ermelo (2e voorzitter); A. Stam, Apeldoorn (secretaris); L.C. Pols, Krimpen a/d IJssel (penningmeester); O. van de Breevaart, H. I. Ambacht; ds. G. Hendriks, Achterberg; drs. G. Nieuwenhuis, Bodegraven; ds. P.J. Teeuw, Veenendaal; ds. A. van de Weerd, Dordrecht



De Bonisa-zending

De Bonisa-
Zending wil
met Gods
hulp een
Landbouw-
bijbel-
school
bouwen
voor de
bergstam
in China.

bouwt Landbouw- bijbelschool



65.000,-

De kosten
zijn
geraamd
op
f 65.000,-

Ontvangen 65.000,-

Eén van de bergstammen in Zuid-west China bidt om hulp voor een landbouwbijschool in hun gebied. Er zijn al meer dan 300.000 christenen, maar weinig goed opgeleide Bijbelgetrouwe voorgangers en evangelisten. Zij willen ook andere stammen bereiken met het Evangelie. Ze bidden dat de "Heere des oogstes arbeiders wil uitstoten in Zijn wijngaard".

**Postgiro
31 555 32**

Stichting "Bonisa"-zending

Rek. 33.65.54.613 van de Rabobank te Lisse, t.n.v. Stichting BONISA-zending.

Gironr. van de Rabobank 163525.

Info: T. Schultink,
telefoon 0527-615063



**Bemiddeling
Kraam- en
Gezinszorg
Meijer (B.K.G.M.)**

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

**Bemiddeling Kraam-
en Gezinszorg Meijer**

Telefoon 0294-231145, mevr. J. Meijer.

E

Nieuwbouw

Evangelisch Centrum Rehobôth te Gent

Op 1 februari '97 is de bouw van een nieuw Evangelisch Centrum van start gegaan. Het oude gebouw "Rehobôth" bij St. Jozef is nodig aan vernieuwing toe. Het werk van evangelist H. Bor wordt door een stichting, die vanuit vijf Christelijke Gereformeerde Kerken is samengesteld, mogelijk gemaakt. Nu al zo'n achttien jaar. Vele gemeenten en particulieren steunen jaarlijks dit werk. Op grond van de thans bekende raming van de totale kosten is er op dit moment nog een bedrag van f 200.000,- tekort. Wij doen hiermede een beroep op uw milddadigheid om dit tekort hetzij door giften of door leningen weg te werken.

Giften of leningen worden rechtstreeks voor dit goede doel aangewend n.l. voor verspreiding van het evangelie van vrije genade in Oost-Vlaanderen.

Namens het bestuur van de Stichting tot bevordering van het evangelisatiewerk in Oost-Vlaanderen.



Evangelisch centrum Rehobôth (Bij Sint Jozef 5, 9000 te Gent)

Voorzitter:
ds. A. v.d. Weerd

Secretaris:
Th. Heystek
Eendrachtstraat 6
3241 CD Middelharnis
Tel. 0187-485460

Penningmeester:
J. Boer
J.C. de Backstraat 1
2988 XH Ridderkerk
Tel. 0180-421997

Gironummer:
7228502

Banknummer:
3054.12.620

Bestelbon voor waardevolle Ramshoornuitgaven

Nieuwe Belijdenisgeschenken

Ja, ik bestel...



.....EX.

Leer ons bidden

Ds. G.J. van Aalst
Ds. D.J. Budding
Ds. P. Den Butter
e.a.

negental aansprekende lezingen met vragenbeantwoording over het gebed gehouden op SRB-avonden
(gebonden, 167 pag.)

f 27.50

.....EX.

De Heilige Oorlog, John Bunyan

naverteld door M.J. Ruissen
met gesprekvragen en treffend geïllustreerd
door Rino Visser
(gebonden, geïll. 155 pag.)

f 32.50

Waardevol geschenk voor zieken

.....EX.

Troost in Noden

overdenkingen bij de Ziekentroost,
Drs. J. van Mourik
Dagboek voor één maand
(gebonden, geïll., 222 pag.)

f 34.95

Speciale aanbieding

.....EX.

Luxe poster van de Heilige Oorlog

geen f 15.95, maar slechts

9.95

Ik kom in aanmerking voor franco verzending omdat ik voor meer dan f 30,- besteld heb.
Ik heb belangstelling voor een herdruk van "Het leven en sterven van meneer Kwaad", naverteld door M.J. Ruissen. Tot verschijning f 27.50 daarna f 32.50

naam:
adres:
postcode, plaats:
tel.:

Deze bestelbon zonder postzegel versturen naar:
Antw.nr. 860 4460 WB Goes
ook verkrijgbaar in boekhandel



Uitgeverij
'de Ramshoorn'
tel. 0113 - 23 03 40

Actuele diaserie over
**zending in Spanje en/
of Cuba.** Wij komen gratis
naar uw vereniging of school.

Bel naar:
Spaanse Evangelische Zending,
tel. 0184 - 611607, b.g.g. 0548 -
521998 of 055 - 3231623

Te huur

in Cigand (Oost-Hongarije)
6-8 pers. vakantiewoning. Nabij
Reform. Kerk, wordt Nederlands
gesproken.
f 325,- p.w.

Inlichtingen
T.v.Deelen, A.Kuyperstr. 64
7103 GR Winterswijk.
Tel 0543 - 512818

Parkinson?

Curadomi helpt met thuiszorg vanuit
een christelijke levensovertuiging.

Curadomi

Organisatie voor thuiszorg



Zorg met een visie.
Bel tijdens kantooruren (0318) 54 82 65
buiten kantooruren 0900-82 12340 (spoed)